

مجله علمی و ادبی

صراط مستقیم

۱۳۲۶

مطبعه و محل اداره :

جمال اوغلنده امنیت

سندوفی جوادونده

شنگول یقوشنده

۲۵ نوسرو

سلاکمز موافق آثار

جدیدیه مع الممنونیه

قبول اولنور

درج ایله این آثار اعاده اولنار

دیر ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاست ، و سایر ایلمده و بالخاصه احوال و شئون اسلامیه و دعوت ابرو و هفته ده بر نشر اولنور .

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

آبونه بدلی

سنه لکی

غروش

روبله

فرائق

۳۵

۳۰۵

۹

۶۵

۶۰۵

۱۷

ممالک عثمانیه ایچون

روسیه

سائر ممالک اجنبیه

در سعادتده نسخہ سی ۵۹ یاره در

قبرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی

۲۰ غروش فضلہ آلنیر

یدنجی جلد

۱۲ شوال ۱۳۲۹ پنجشنبه ۲۲ ایلول ۱۳۲۷

عدد : ۱۶۱

صاحب ترجمه حضرت تلمیذ، تاریخ و فائزلی مختلف فیہ اولوب
هجرت سنه نك ، ۱۹ ، ۲۰ ، ۲۱ سنه سنه در . تاریخ ابی الفداده
یكرمی ایکی کوسترلمشدر .

خواجه زاده

چنگل کوبی

احمد حلمی

مراعات دیندوره :

تعارف مسلمین

بسم الله الرحمن الرحيم « یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و اثنی
وجعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا »

شیخ اکبر : لتعارفوا ای لتساوی الکل فی البشریة المتنسبة
الی ذکر و اثنی ؛ دیه تفسیر ایتمشدر .

اصل حقیقی تعارف تحاببدر . بزم حضرت پیغمبره نازل اولان
قرآن مینک لطائفندندرکه بوکی اخلاقه عائد مسائلده خطاب یالکز
اهل ایمانه حصر اولنامش ، بلکه عموم اهل خطاب انسانلردر ،
(یا ایها الناس . . .) خطاب باصوابی ایله خلقه یکدیگرندن هیچ فرقی
اولیان انسانلر ؛ سزه دیرم : بن فلان قبیله دم ، بن فلان وفلام
دیهرک تفاخر ایتمه یکز ، سزک بینکزده خلقه برفرکیز یوقدر هب
اتا و آنادن خلق اولمش بنده لرسکز ؛ دیمشدر .

انسانلر شو صورتله تعارف ایتلی ، اساس مقصد بودر . معارفه نك
مناسی دخی بودر . بالخاصه اصل اسلامک معارفه سی واجبدر . حضرت
فخر الکائنات علیه اکمل التمجیات ائندمزک امتته تعلیماتی غایت واسع
مقیاسده اخوت و قردش لکدر ، مؤمن مؤمنه قردشدر . بوايسه نص
قرآن ایله ثابت و اوامر الهیهدندر و نیجه احادیث نبویه ایله مؤید
سنت سنیه دندر .

اصحاب کرام رضوان الله علیهم اجمعین مساوات دکل یکدیگره
ایشار ایدردی « ویؤثرون علی انفسهم ولو کان بهم خصاصة » نص جلیلی
آئر حقنده وارد اولمشدر فقط بزله مع التأسف نفس اماره مزه مغلوب
اولدق ، رهبرلر مز و نجوم هده ایتمز اولان اصحاب کرام ائندیلر مزک
یولندن کیده رک ، بالخاصه ملته رهبر اوله جق آدملر ، بزله ، علما
کسوه سنه بولنان ذوات کرام هر کسدن زیاده راه حق بزم کوزتمه مز
لازم کلور ایکن بالعکس هر کسدن اول بز انحراف ایتدک ، لزوم
معارفه بی تعمیم ، اخوت اسلامیه بی تحکیم ایتک الکیوک بر وظیفه مز
ایکن بو وظیفه مز ایفا ایتک شو یله طور سون بالعکس محاسده و
منافرت بزم آره مزده جریان ایدوب دوری سوز . بو کون بزده حب
فی الله بغض فی الله قالمدی ، هب حب نفس حب دنیا خادمی اولدق .

حضرت لری ید مبارک لری ابوالمنذرک کو کسنه وضع ایله علمنک قوت
و کثرتی ثنا بیورمشلردر . بر کون بر آدم کله رک « یا ابوالمنذر !
بکا بر وصیت ایله انکه عامل اولهیم » دیر . ابوالمنذر « کتاب
اللهی مقتدابه انخاز ایله ، حکمنه راضی اول . چونکه جناب
بی سزه قرآنی خلف ترک ایلدی . بر شاهددرکه منهم اوله ماز .
اوراده سزک و سزدن اولکیلرک ذکر و احکامی بیان اولمشدر .
بوندن بیوک زمین تطبیق اوله ماز . « جواب حکمت آبی
ویرمشلردر . حضرت « بر مؤمنه مصیبت اصابت ایدر ایسه
هر بر کناهدن بری اولور » بیورمشلردر . ذات عالی کریمانه لردن
تقل اولندیغه کوره حضرت فخر عالم « یا ابوالمنذر ! سن بوامته
نصرت و تمکین تبشیر ایله . دنیا ده منافع غیر مشروعه سنی استحصال
ایچون ارتکاب ظلم ایدنلرک آخرتده هیچ نصیب لری یوقدر ،
بیورمشلردر .

ینه کندیلردن روایت اولنورکه جناب بی هر کیجه نصف اللیده
« ای ناس ! اللهی ذکر ایدیکز اولوم کلیور » دیه اوچ دفعه ندا ایدر لر مش .
حضرت فخر الرسل ائندمز ابوالمنذره خطاباً « سکا جبرائیلدن او کز ندیکم
شیری تعلیم ایده می » دیدی . ابوالمنذر « منتداریکز اولورم بارسول
الله دیمسینه « سن شودغانی اوقو » امری شرف صادر اولمشدر :
« اللهم اغفر لی خطایای و عمدی و هزللی و لا تحرمنی برکة ما اعطیتنی
و لا تقنی فیما حرمتنی » مالی : الهی ! بیله رک و بیله یه رک نه قدر خطالم
وارایسه جمله سنی عفو و مغفرت ایله ، بکا احسان بیوریلان نعمتارک
فیض و برکتندن بی محروم ایتمه . بکا حرام ایتدیکنک شیئله بی
مقتون و خواهشکر قیلمه ، بیوریلر ایدی که : « سز طریق حق و سنن
بی به سالک اولیکز . بر قول تصور اولماز که خشیه اللهدن اغلا دینی
حاله کناهلری آنا جلرک قورومش یا راقبری کبی دو کلسون . هیچ
برکیمسه یوقدرکه خوف اللهدن کر به ناک اولسون . مؤمنلرک دوت
حال اوزره بولنلری لازمدر : بلایه صابر ، احسانه شاکر ، طوعری
سوزلی ، عادل حکملی . اوچ صنف خلقک مجلسندن اجتناب ایدیکز :
ائدرده ، عالم غافل ، قاری مداهن ، متصوف جاهلدر . اچلق نور ،
طوقلق آتش شهوتی موقظدر ، بولنلردن بر آتش سوز ناک ظهور
ایدرکه صاحبی احراق ایتیمجه سونمز . حقیقی سولیلنلر نه قدر
معرض تحقیرده بولنسلر دشمنلری دخی علویتلری تصدیق ایدر لر .
بر مجلس که ارباب علمدن خالیدر ، اوراده حیوانات قائم اولور ،
بر قومک عالمی فقیرده اولسه محافل عرفانده بیو کدر . جاهلک جسدی
قبل الموت کندیسی ایچون بر قبر مظلمدر . سکا انسانیت نامنه اولیه رق
منفعت مقابلی التفات ایدنلرک حسن نوجهلری موقظدر . ابوهریره و عبدالله بن
السائب ، عبدالله بن عیاش ، ابی ربیع ، عبدالله بن حبیب ، ابو عبدالرحمن ،
السلمی ، ابو العالیة الریاحی حضرتاتی قرآن عظیم الشانی بطریق العرض
ابی بن کعب حضرتلردن اخذ و تلقی ایتمشلردر . رضی الله عنهم
اجمعین .

هپسندن محروم. زیارت وصله والی غیر ذلک اخلاق حمیده اسلامیهدز
هرنه وار ایسه هیچ بری زده بولنه میور .

بالعکس یکدیگر مزه عداوت و منافرت اسبابندن اولوب شرعاً
حرام اولان : نیمه ، ذمیمه ، غیبت زده شایع اولوب عاداتا امور
عادیهدن اولدی .

برده شریعت غرأ مطهره بزی نعمت اسلام ایله توجید ایش
ایکن بز حالا کندی کندی مزه قبائله انتسابله افتخار اییدیورز :

تورک ، تاتار ، آرنانود ، عرب ، وسائر قومیتلر بزم ایچون
وسیله افتراق ومدار شرف و افتخار اولمش . جانم انصاف ایله محاکمه
ایده جک اولورسه قیبالر مزه نه یابدیلر ؟ مملکتلر مزه اجانبه تسلیم
ایتمکدن بشقه بر منفعت کوسترمه مدیلر ، بویله ایکن زده آنجق کندی
کندی مزه افتراق اییدیورز .

« ولاننازعوا فقتلوا وتذهب ریحکم » نص جلیلی اعتصام بحبل
الله آیت لرینی هیچ طویمدق ، ایشتمدکمی ؟

بوکون عموم کره ارضه موجود مسلمانلرک احوالی بویله در ،
هپ غفلت ایچنده یارلانوب کیدیورز . برده کندی سوء اعمال مزه
ملاحظه ایتمیوب دین مبین اسلامه لایق اولمیان بعض اسناداتده بولنیورزه
ایشته بزم سوء اعمال مزه کوره جناب واجب الوجود اعدالری بزه
مسلط ایتدی ، بتون کره ارضه نه قدر مسلمان وار ایسه هپسی
دوچار اسارت و ذلت اولدیلر . امرامزی و علمامزی انواع واهمه
استیلا ایتدی . مسلمانلرک عوامی جهالتی صنعت اتخاذ ایتدیلر ،
علما نامنی حامل اولنلر مزده واهمه یه بوغولدیلر ، بالخاصه بوسوک
سنلرده اتحاد اسلام واهمه سی پک زیاده غلبه ایتدی . عاداتا اسلام
کله سنی سویله مکدن چکینبر اولدق ، آلتندن بر اتحاد اسلام چیقماسون
دیه قورقوروز . اعدالر مزده بزم واهمه لر مزه تمامیه کشف ایتدیلر ،
زده جزئی بر حرکت کورسه لر همان سز اتحاد اسلام قومیتیه سی تشکیل
اییدیورسکز دهرک بزه هجوم اییدیورلر .

شمعی اورتلهغه بر سیاست خسته لانی ده کیردی ، نعمذبالله اتحاد
اسلام خوفندن اجتناب ایله کله توحیدی دخی سویله میه جکدر .

خلیفه نامنی امپراطور لغه تبدیل ایتک ایستلر ، عثمانلی امپراطور لنی
سوزینی تمجید پلاوی کبی قوللانمغه باشلادیلر . اجنبیلر ، که بز
عموم اهل اسلامک اعداسیدر ، بونلر هر فرصتدن استفاده ایدهرک
بزه ماده و معنأ هجوم ایتک ایستلر . بنه بز کندی مزه آنلره آلت
اولوروز ،

اگر بز کندی مزه طویلا یوبده ماضیمزه ندامت ایدهرک صلاح
ونجاحز ایچون چالیشمزه سق بزم عاقبتن موت احردر .

کلیکر برادرلر ، قردشلر ندامت ایدهم ، توبه واستغفار ایدهم ،
قلبلر مزده ، اولان بوقساوت ، بوشقاوتی تبید ایدهم .

سوکره بز دن درس عبرت آلاحق عوامک حالی نه اولور ، آنلرده
بزم ارقامزدن کله جکدر ، آجیق سویلایهلم کندی کندی مزه
آلدایملم ، علماء هذه الامه ضلوا واضلوا . بوکون علماییننده اولان
منافرت قابل تداوی دکدر . یا هو نه ایچون بویله اولهلم ؟ عیب
دکلی ، یازیق دکلی بواته ؟

جناب واجب الوجود بزه اصلاح ذات الین ایله امر وفرمان
بیورمش ایکن زده تألیف قلوب اوغرنده جزئی بر تشبث یوق ؛
بویله لکله حال مزه اوله جق ؟

فخر الکائنات علیه اکمل التحیات افندمن (لایؤمن احدکم حتی
یحب لآخیه ما یحب لنفسه) بر مشلر ؛ سزلردن هیچ بریکز مؤمن
اوله مزه نفسی ایچون سودین ایستدیکی شیئی قردشی ایچونده
سومز وایسته مزه .

عجبا کندی مزه بر یوقلایهلم بز بویله می بز ؟ هیچ شبهه اولنه مزه
جزئی انصاف ایدرسه ک هیچ بریمز بویله اوصافه مالک دکدر .
دکل بویله سی ، یکدیگر مزه سنت اولان سلامی بیله اسرکمه
باشلادق ، افشاء سلام سنت وعلی روایه واجب ایکن زده سلام
اورطه لقدن قالدی ، علمامز بیله بیلمدیکی ، طانیادنی آدمه مسلمان
اولدیفنی بیلمدیکی حالده سلام ویرمکه باشلادی ، حالبوکه تعارف و
تحابیک البرنجی واسطه سی سلام ایدی .

صحابه کرامدن عمرو بن العاص دیرک : بر آدم حضرت پیغمبره
سوردی : « ای الاسلام خیر » یعنی اسلامیتده خیرلی خصلت نه در ؟
صلی الله علیه وسلم جواباً : نطمع الطعام وقرأ السلام علی من
عرفت ومن لم تعرف = بیلدکک و بیلمدیکک آدملره اطعام طعام
وایفای سلام ایتمکدر .

دیگر بر حدیث شریفده وارد اولمشدرک :
لا تدخلوا الجنة حتی تؤمنوا ولا تؤمنوا حتی تحابوا الا دلکم علی
شیء اذا فعلتموه تحاببتم افشوا السلام بینکم .

دیورک : مؤمن اولدقجه جنته کیره مزسکز ، یکدیگر کزی
سومد کجهده مؤمن اوله مزسکز . سزه بر شی کوستره می که هر وقت
یاپارسه کز سویشیرسکز یکدیگر یکزه سلامی افشا ایدیکز .

عجبا بوخصلت زده وارمی ، بورالرینی ملاحظه اییدیورمی بز ؟
علمامزک جمهوری : السلام من شعار الاسلام فیجب اظهاره و
افشائه ؛ بیورمشلردر .

بعضلری ده : « فحیو » امری وجوب ایچوندر دیمشدر ، هیچ
شبهه یوقدرکه سلام شعار اسلامندر ، شوخالده بزه ایچون بوسلامی
ترک ایتدک ؟ سؤالی وارد خاطر اولورسه هیچ جوابمز یوقدر .

بوندن ما عدا اسباب تعارفدن هر نه که بزه لازم ایسه زده هیچ
یری یوقدر . مسامحه ، مصافحه ، مصاحبه و مخاطبه بز بونلرک

ات پارچہ سی بوزولورسہ جسدک ہسی بوزولور ، اوات پارچہ سی دە
قلبدر ، بیورمشلر . دیمک اولور کہ قلب لرمز اصلاح اولنورسہ
مملکت مزده صلاح وفلاحی بولور ، بوقسہ بزمده طلز خراب ، مملکت مزده
عاقبتی پریشان اولور .

حضرت الله بزله مرحمت ایلسون .

آه قردشلر ، عزیز وطنمز عاقبت اعدالرمزه میراث اوله جق ، بو
بویلادر . بزده بوقلب ، بوقالب وار ایکن عاقبتمز پریشادر . بوش
بوشنه کندیمز آلدانمایم ، آدم اولمق ایسترسهک ال برلکی ایله
چالشلم . بزم بعض زواللی خواجه لرمز صوک سوز اولمق اوزره
جناب الله صاحبی کوندرسون دیرلر . بو ایسه جاهلانہ بر عجز اظهار
ایتمک دیمکدر .

الله محافظه ایتسون کوندرسون . مملکتک صاحبی بز ، بشقه
صاحب کوندرسون . بلکه جناب الله بزده مملکت مزک صاحبی اولدیغیمز
حس ایدہ جک قدر بر طویغو احسان ایتسون ، خارجدن بشقه صاحب
کوندرسون . هیچ اولمزسه بویله دعا ادهلم . بز صاحب اوله مزسه ق
صاحب اوله جقلر جوق بولنور ، الله کوسترمسون .

عبدالرشید ابراهیم

اتحار

بویکرمنجی عصر مدنیتده عالم اسلام نه کی تجلیاته معروض قالیور .
ارباب تفکرجه خون آور بر منظره در . اسلامیتک بارقلر صاحبان
فیض علویسی ، بوکون بو عتشم آوروپا مدنیتنه اساس اولمشکن نه
غریب درکه بوکون بز جاهلز ، آوروپا علم ، بوکون بز سفینز ، آوروپا
مسعود ، بوکون بز وحشی بز ، آوروپا مدنی ، بوکون بز سرسری بز ،
آوروپا هنر دردر . قرطبه افقارنی احاطه ایدن آثار سابقه به مراجعت
ایدلسون ، اسپانیاده اسلامیت نامنه اودورده اساسکیر اعتلا اولان
علم وعرفان ، پیره نه سلسله سنک جنوبندن شماله ، آوروپا ایچلرینه
دوغرو آقماش ، انوار حقیقت ، فضائل و آثار اسلامیت آوروپایی
معکس انتباه ایتمهش اولسهیدی ، بوکونکی بومش مشع ، بومدبب
مدنیت ، بوقلمعلی ، دمیرلی حکومتلرک یزنده جهل و سفالت یلدری
أسه جک ، دوره جقدی ا . بز بوکا آغلامیورز ، بالعکس ممنون و
مسرور اولیورز . چونکه اسلامیت و اونی سرمایه و حتی مایه حیات
بیئلر بشریتدن نه علم و معرفت ، نه ذوق و سعادت ، هیچ ، هیچ بر
شی اسیرکه مزلر . او و اونلرک مجاهده سی بشریتک طریق حق و
حقیقته رجوعی ، انسال بی آدمک سعادت و سلامت دائمی در .
اسلاملق و اسلاملر ظلم و ظلمته ، جهل و دنائتسه ، فسق و سفالت
قاوشی ، نهوت ، بالکیز بولره قارشلی رفع لوای عصیان ایتشلر در .
شاشقین بشریتی راه حقه ، نور حقیقه دعوت و غرق ایتمک اساساً

استغفرالله استغفرالله استغفرالله تعالی مر کل ذنب اذنبته عمدا و
خطاء سرا اوعلانیة واتوب الیه من الذنب الذی اعلم ومن الذنب
الذی لاعلم انک انت علام الغیوب .

یاربی پشیمان اولدق ، سن فضل و عنایتک ایله بزه مرحمت ایله
بزم تقصیر اتمزی عفو ایله طلمزی واستقبال مزی اصلاح ایله یارب ایدیه رک
کمال خلوص ایله ارحم الراحمین اولان جناب واجب الوجود غفار
الذنوبک مرحمتیه صفیالم انشاءه حبیبی اولان محمد مصطفی صلی اعلیه
وسلم حرمتیه بزم تقصیر اتمزی عفو ایدرده بزلی مرحمت صمدانیسه
مظهر ایلر ، امیدیه قردشلر یکدیگر لرمزه صاریللم بو دین مبین اسلام
عالی بر دیندر و جناب اللهکده لطف و عنایتی بیوکدر . بز بحق
دینمز تمسک ایدرده دینمز هر امور مزده کندیمز رهبر اتخا ایدرسهک
حضرت الله بزم معینمز اوله جقدر ، (ان تنصر واللہ ینصرکم = سز
الله اطاعت ایدرسه کر الله ده سزه نصرت ایدر .

ایشته بزم ایچون لازم اولان دینمز صارلمقدر . کندی کندیمز
آلدانمایم لبوشقه لرینه ده هیچ آلدانمایم . تجریه لر میدانده ، اسلامیتک
اک قوی واک عالی زمانبری مسلمانلرک اک متدین اولدقلری
زمانلر ایدر .

اسلامیت ترقی و تعالی به خادمدر . هر کیم میدانه چیقارده دین
اسلام ترقی به ماندر دیرسه اثبات ایتسون کورلم ، تاریخ میدانده ،
میزان میدانده ، اعمال میدانده

دیانتدن اوزاق دوشدکجه پریشان اولیورز . خرسیتیانلر دخی
دیانتہ حرمت ایدنلره اعتبار ایدر . دینه حرمت ایتیمان بودنیاده جزاسنی
بولور و بولمشلر درر .

بزم رأس کارده بولنانلرمز دخی عین الیقین بیلیرکه بو دولت
دین ایله قائم اولور ، رجال دولت دیانتدن اوزاقلاشدقجه عثمانلی
ایمپراطورلنی ایله بلغارقلالی آراسنده بیوک بر فرق تصور اولنه مز
بلکهده بر قره طاغ قدر حیتمز قالماز .

شو حالده بزم ایچون نجات شبهه سز دینه صارلمقدر در .
جناب مولی بو دین مبین اسلامک حامیسی و حافظ حقیقیسیدر .
انشاءالله قلب لرمز اصلاح ایدرسهک مملکت مز دخی تخلیص ایدہ جک مزده
شبهه یوقدر .

قلب بیوک شیدر .

« ان فی الجسد مضغه اذا صلحت صلح الجسدکله واذا فسدت
فسد الجسدکله الاوهی القلب » صدق رسول الله .

ایشته اوصادق المصدوق حضرت فخر الکائنات علیه اکمل التحیات
افندمز بیورمشدرکه انسانلرک وجودنده اوفاجق بر مضغه ، ات پارچہ سی
وار ، ایشته شو مضغه طوغریلورسه جسدک هسی طوغریلور ، او